

DOK KINO

Miksi valkoihoisissa on mustia pilkkuja?

Ghanalaiset nuoret esittävät kysymyksiä länsimaiden ihmisille. He haluavat tietää muun muassa, miksemme kannata lapsiamme selässä tai pese pyykkejämme käsin. Mitä vastaisit heille?

Ohjaaja: Anya Kandel

Teemat: kulttuurierot, afrikkalainen kulttuuri vs. länsimainen kulttuuri, ennakkoluulot

TERVEISET ELOKUVAN OHJAAJALTA

Hello Young Filmmakers!

Why Do White People Have Black Spots? was made for a project that I began in 2007 called Momentus International. This project brought young people together with local artists (filmmakers, dancers, actors, storytellers). While the young people in this film are speaking as individuals, and cannot represent an entire country, they expressed a hope that their questions will inspire people to think about other cultures and understand that Ghana is a diverse, culturally rich place.

One of my biggest challenges came after the making of this film, where I realized that while the subjects of the film speak directly to the camera, they do not have control over stereotypes that have deep roots, and often people see what they want to see. So, I think if I were to offer any advice to you as young filmmakers, I would say that it is very important to consider not only how you are going to make the film and what your intention is, but also how it might be received and how you would like to present it.

That said, I have learned that asking questions offers a different way to share our culture. Asking questions developed organically through our collaboration when the youth realized they could make a difference and they wanted to be heard. They taught me that you can share your own culture not just through narrating what you know, but also through sharing what you wonder about. While you might not be able to speak to these young people face to face, I hope that you might think of questions that you have. Your voice is so important and I look forward to hearing what you have to say—in film or in art, in words or in music—in whatever language it may be.

Sincere Regards,

Anya

Yhteiskunnallinen elokuva-analyysi

Pohdittavaa:

- Mitä voit päätellä elämästä Ghanassa tämän elokuvan perusteella? Miten lapsuus/nuoruus Ghanassa eroaa omasta elämästäsi? Mitä tiesit Ghanasta ennen tätä elokuvaa? Mihin tietosi perustuivat? Muuttiko elokuva käsityksiäsi jotenkin?
- Elokuvan alussa todetaan, että lapset ovat tulevaisuus. Mitä sanonnalla tarkoitetaan? Oletko samaa mieltä?
- Viimeinen aihe, mitä elokuvassa käsitellään on otsikoitu: ”I want to tell the world...” eli ”Haluaisin kertoa maailmalle...”. Mitä sinä haluaisit kertoa maailmalle?
- Moni ghanalaisten nuorten esittämistä kysymyksistä liittyi siihen, miten muu maailma näkee Ghanan ja elämän siellä. Millä tavoin luulet, että muissa maissa nähdään suomalainen elämäntyyli? Miten haluaisit, että Suomi nähtäisiin muiden maiden asukkaiden silmin? Entä sinä itse, millaisena haluaisit itse, että sinut nähtäisiin? Luuletko, että ihmiset, joilla on samanlainen kulttuurinen tausta kuin itselläsi, näkevät sinut eri tavalla, kuin ihmiset, joiden kulttuurinen/etninen/uskonollinen tausta eroaa omastasi?

Tehtävää:

- Mitä itse haluaisit kysyä ghanalaiselta nuorelta? Kirjoittakaa yksin tai parin kanssa kysymyksiä, joita haluaisit esittää.
- Tehkää **mielikuvamatkoja** Ghanaan: selvittäkää, missä se on, miltä siellä näyttää ja miten siellä eletään. Ideoikaa keräämienne tietojen pohjalta postikortteja, jollaisen voisi lähettää Ghanasta. Tuokaa korteissa esiin jotain Ghanan elinoloihin tai kulttuuriin liittyviä asioita. Kirjoittakaa kortit valmiiksi: millaisia terveisiä lähettäisitte Ghanasta Suomeen?
- Opettajan vetämä harjoitus: Asettele 5 A3-kokoista paperia ympäri luokkaa, ja kirjoita jokaiseen yksi elokuvassa esitetyistä kysymyksistä. Anna oppilaiden vaeltaa julisteelta toiselle itsenäisesti ja kirjoittaa kysymyksen alle oma vastauksensa. Ohjeista oppilaita vastaamaan kysymykseen omasta näkökulmastaan, ja että ”oikeita” vastauksia ei välttämättä ole.
  - o Miksi eurooppalaiset eivät pese pyykkiään käsin?
  - o Onko vanhempien vaikea pyytää anteeksi jos he toimivat väärin?
  - o Kuinka monta lasta perheeseen syntyy?
  - o Miksi afrikkalaiset käyttävät keppiä rankaisemiseen, mutta valkoiset eivät käytä?
  - o Onko isä perheen pää myös Afrikan ulkopuolella?
  - o Miksi Lontooseen muuttavia ghanalaisia ei kohdella ihmisinä?
  - o Miksi eurooppalaiset eivät halua muunmaalaisia ihmisiä töihin omaan maahansa, mutta haluavat mennä töihin heidän maihinsa?
  - o Miksi muun maalaiset ajattelevat, että Ghana on likainen ja että ghanalaiset asuvat puissa?
  - o Miksi afrikkalaiset ovat köyhiä, ja muualla ihmiset ovat rikkaita?

DOKKINO-opetusmateriaali 2012:
Miksi valkoihoisissa on mustia pilkkuja?

- Miksi öljy ja sota kulkevat käsi kädessä?
- Miksei sotia voi selvittää muuten kuin toisia tappamalla?
- Jos maat ovat sodassa, mikseivät vain maiden johtajat tappele keskenään?

Kun oppilaat ovat vastanneet kysymyksiin, anna heidän lukea vastaukset kaikista julisteista.

Keskustelkaa vastauksista: Ovatko vastaukset yhteen kysymykseen suurimmaksi osaksi yhteneväisiä vai erilaisia? Jos eroja on paljon, mistä ne saattavat johtua? Mitä oppilaat voivat oppia toisistaan ja toistensa uskomuksista vastaustensa perusteella? Vastatessaan kysymyksiin, vastasivatko oppilaat enemmän yksilöinä vai suomalaisen yhteiskunnan edustajina?

- **Väittely:** jakautukaa luokassa ryhmiin tai pareihin. Väitelkää annetusta aiheesta puolesta ja vastaan, muistakaa miettiä perusteluja väitteellenne jo valmiiksi. Aiheet koskevat eroja eurooppalaisissa ja ghanalaisissa käytännöissä. Esim. lasten kantaminen selässä tai pyykin peseminen käsin.
- Mitä muita **eroja** keksit afrikkalaisen ja länsimaalaisen elämäntyylin välillä? Etsi aiheesta tietoutta internetistä ja kirjastoista.
- Suunnitelkaa pienryhmissä lyhyet näytelmät vastauksena yhteen ghanalaisten esittämään kysymykseen. Näytelmän ei tarvitse niinkään vastata kysymykseen, vaan tarjota aiheeseen nuorten oman elämän ja kokemusten näkökulma. Esimerkiksi jos ryhmä valitsee kysymyksen ”Pidättekö elämäänne mukavana?”, ryhmä voi tehdä näytelmän, jossa esitetään tyypillinen päivä heidän kotonaan/yhteisössään. Näytelmän hiomiseen ei välttämättä tarvitse antaa paljon aikaa, vaan tärkeintä on prosessi: näkökulmien jakaminen ryhmässä ja ryhmän sisäinen yhteistyö.
- Ghanassa on kaksi **Unescon maailmanperintöluetteloon** listattua kohdetta: Ašantien perinteiset rakennukset ja Ghanan linnoitukset. Tutustukaa Unescon maailmanperintöluetteloon (esim. Wikipedian kautta). Museoviraston sivujen kautta pääsee tutustumaan Suomen maailmanperintökohteisiin. Millä perusteella kohteet valitaan listaan? Mikä listauksen tarkoitus on? Oletko käynyt joissain listan kohteista? Mitä kohteita Suomesta on päässyt listalle? Jakautukaa pienryhmiin. Kukin pienryhmä valitsee yhden maanosan ja yhden kohteen maanosan kulttuuriperintökohteista. Esitelkää kohde muulle luokalle.
- Afrikassa asuu satoja **etnisiä ryhmiä**, joilla on yleensä oma kieli ja kulttuuri. Ghanassa asuvista etnisistä ryhmistä suurimpia ovat akanit (44 % väestöstä), mosit ja dagarit (molempia 16 % väestöstä), ewet (13 %) ja ga't (8 %). Esimerkiksi akaneja asuu Ghanan lisäksi myös muun muassa Norsunluurannikolla, Togossa ja Liberiassa. Suurimpia etnisiä ryhmiä Afrikassa ovat arabit, berberit, hausat, yorubat, oromot ja igbot. Ottakaa pareittain selvää yhdestä ryhmästä: missä he asuvat, mitä kieliä he puhuvat, millainen on heidän kulttuurinsa? Voitte esimerkiksi ottaa selvää eri ryhmien taiteesta. Usein nimittäin puhutaan ”afrikkalaisesta taiteesta”, vaikka Afrikan taiteesta ei voi etnisten ryhmien moninaisuuden vuoksi puhua yhtenäisenä tyyliä.
- Minkä takia eurooppalaisten silmissä ”afrikkalainen ruoka” tai ”afrikkalainen taide” nähdään usein kokonaisuutena? Nähdäänköhän Eurooppa samalla tavalla yhtenäisenä alueena afrikkalaisten silmissä, esim. ”eurooppalainen ruoka” (eikä vaikkapa italialainen ruoka, ranskalainen ruoka jne.)?

Esteettinen elokuva-analyysi

Pohdittavaa:

- Miksi dokumentaristi on halunnut tehdä tällaisen dokumenttielokuvan? Mitä hän on halunnut elokuvallaan sanoa? Mikä on dokumentaristin tavoite?
- Voiko tällaisella elokuvalla muuttaa maailmaa?
- Mikä jäi elokuvasta parhaiten mieleen?
- Miksi kysymysten esittäjät puhuvat kameralle? Mikä merkitys elokuvalla on sillä, että kysymysten esittäjät esiintyvät itsenään? Miten sanomat tai vaikutelma muuttuisi, jos ääni kuuluisi ääniraidalta, mutta kuvassa näkyisikin puhujien sijasta vaikkapa maisemakuvaa?
- Ensimmäisellä sivulla olevassa kommentissaan ohjaaja kehottaa elokuvaa tehdessä elokuvan vastaanottoa ja sitä, miten ohjaaja haluaisi elokuvan näyttäytyvän. Mitä luulet, että hän tarkoittaa sillä?

Tehtävää:

- Kirjoita elokuvasta **kritiikki** (alakoulu) tai **analyysi** (yläkoulu). Oppilaiden voi myös antaa valita itse, mistä sarjan elokuvasta haluavat kirjoittaa kritiikin/analyysin. Luokassa voi olla ensin hyvä keskustella analyysin ja kritiikin eroista. Analyysin ensisijainen tavoite ei ole määritellä hyvää tai huonoa, vaan analyysin tarkoituksena on havainnointi, yksityiskohtien ja tarinakokonaisuuden jäsentäminen sekä elokuvan sanoman tulkinta. Kritiikissä voi todeta, että elokuvan näyttelijät olivat hyviä, mutta analyysin tulisi eritellä, mikä näyttelijäntyössä oli onnistunutta, ts. miksi näyttelijät olivat hyviä.

ELOKUVA-ARVOSTELU

Elokuva-arvostelun tarkoituksena on välittää tietoa sekä mielipiteitä. Arvostelussa esitellään elokuvaa, sen taustoja ja juonta ja herätetään katsojassa mielenkiintoa elokuvaa kohtaan. Arvostelu suunnataan ihmiselle, joka ei tunne elokuvaa, joten arvostelussa on hyvä kertoa elokuvasta perusasiat, jotta lukija pystyy ymmärtämään, mihin arvostelu perustuu. Tärkeitä juonenkäänteitä tai loppuratkaisua kannattaa yleensä silti olla paljastamatta. Kun arvioit elokuvaa, perustele mielipiteesi. Pelkkä ”ihan kiva” ei siis riitä. Miksi elokuva oli ”ihan kiva”? Dokumenttielokuvaa arvioidessa pitää muistaa, että kyse on dokumentista, eikä fiktiosta. ”Näyttelijät” eivät siis ole ammattinäyttelijöitä, vaan esiintyvät elokuvassa omina itsenään. Tapahtumat ovat myös todellisia. Arvioinnissa pitää ottaa tämä huomioon eli henkilöihannoista ei siis voi esimerkiksi sanoa, että he olivat huonoja näyttelemään.